

EMEKLİLER BAYRAMA MUTSUZ VE YOKSUL GİRİYOR

- **Milyonlarca emekli asgari ücretin altında aylık alıyor**
- **Emekli bayram ikramiyeleri 2020’de yaklaşık 900 TL eridi**
- **Hazine destekli en düşük emekli aylık seviyesi 1.500 TL, ortalama işçi emekli aylığı 2.088 TL**
- **Emekli aylıkları düşmeye devam ediyor**

EMEKLİLER İÇİN MUTSUZ BAYRAM

Türkiye’de 13 milyonu aşkın emekli ve hak sahibi var. Emekliler Türkiye’nin en büyük toplumsal gruplarından birini oluşturuyor. Ancak 13 milyon emekli bayrama mutsuz ve yoksul olarak giriyor. Bayram emekliler için ikramiye demek ancak fiyatlar başını alıp giderken 1000 TL bayram ikramiyesi iki yıldır yerinde sayıyor.2020’de emeklilerin ikramiye kaybı 900 TL’ye yaklaştı.

Emekli aylıkları giderek düşüyor. Yeni emekliler arasında asgari ücretin altında aylık alanların sayısı giderek çoğalıyor. Bilindiği gibi 2008’de AKP Hükümeti tarafından “reform” adı altında sosyal güvenlik mevzuatında yapılan değişiklikler emeklilik aylıklarının düşmesine neden oldu. Emeklilik yaşı yükseltirken, emekliliği hak ediş koşulları zorlaştı ve emekli aylıklarını düşüren yeni bir hesaplama yöntemi uygulanmaya başladı.

Bu sistem nedeniyle emekli aylıklarının asgari ücrete oranı hızla gerilemeye başladı. Nitekim Mart 2020’de emekli aylıklarının 1500 TL’ye tamamlanması kararı alındı. Ancak emekli aylıklarının 1500 TL’ye tamamlanması emekli aylıklarının alt sınırının 1500 TL’ye yükselmesi anlamına gelmiyor. 1500 TL’nin altında emekli aylığı alanların emekli aylıkları korunuyor ancak 1500 TL ile olan fark Hazine tarafından ödeniyor. Bu nedenle Temmuz 2020’de emekli aylıkları 1500 TL’nin altında olan emekliler zam alamadı.

DİSK-AR tarafından yapılan araştırma emeklilerin ve emeklilikte yaşa takılanların yaşadığı mağduriyeti ortaya koymayı amaçlıyor. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) verilerinden yararlanarak Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Merkezi (DİSK-AR) tarafından hazırlanan araştırmanın özet sonuçları aşağıda yer almaktadır.

EMEKLİ AYLIKLARI ASGARI ÜCRETİN ALTINDA

Emekli aylıklarının sistemli bir biçimde düşürülme süreci 2008 yılında yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile başladı. Bu Yasa'da aylık bağlama oranı, güncelleme katsayısı, aylıkların alt sınırı ve aylıkların artırılmasına ilişkin hükümlerde aleyhte yapılan değişiklikler emekliler için ciddi mağduriyetler yarattı. Emekli aylıkları hızla düşmeye başladı.

SGK emekli aylıklarına ilişkin ayrıntı veri açıklamadığı için emeklilerin aylıklarının gerçek dağılım tablosu bilinmiyor. Ancak

iki temel veri emekli aylık gelirleri konusunda bir fikir vermektedir. Bunlardan biri emekli aylıklarının en düşük miktarının Hazine desteğiyle 1.500 TL olması, diğeri ise ortalama emekli aylığıdır. Nisan 2020 itibarıyla 4/a kapsamında (işçi emeklileri) 8 milyon 126 bin emekli ve hak sahibine 16 milyar 968 milyon TL emekli aylığı ödenmiştir. Böylece ortalama emekli aylığı 2.080 TL olmaktadır. Diğer bir ifadeyle ortalama emekli aylıkları asgari ücretin altında. Milyonlarca emekli ve hak sahibi asgari ücretin altında aylık ve gelir elde etmektedir.

Hazine destekli en düşük emekli aylığı ödemesi 1.500 TL

Ortalama emekli aylığı 2.080 TL

Emekli aylıklarının 2008'den sonra azalmaya başlaması ve giderek asgari ücretin yüzde 50'sinin de altına düşmesi nedeniyle yükselen tepkiler karşısında Ocak 2019'da en düşük emekli aylığının 1000 TL'ye tamamlanması, Mart 2020'de ise 1500 TL'ye tamamlanmasına ilişkin düzenleme yapıldı.

Mart 2020'de Covid-19 kapsamında alınan ilk önlem paketi içinde emeklilere ilişkin yapılan düzenlemelerde 1.500 TL'den düşük emekli aylıklarının 1.500 TL'ye Bu ne anlama gelmektedir? Bunun anlamı Temmuz 2020'de bütün emeklilerin 1.500 TL üzerinden değil kendi mevcut aylıkları üzerinden zam alması ve eğer zamlı aylıklar 1.500 TL'nin altında ise aradaki farkın Hazine tarafından karşılanmasıdır. Diğer bir ifade ile Mart 2020 öncesinde

tamamlanması kararlaştırıldı. Bu düzenleme kamuoyuna en düşük emekli aylığının 1.500 TL'ye yükseltildiği şeklinde yansıtıldı. Oysa bu düzenleme bütün emeklilerin aylık ve gelirlerinin 1500 TL'ye yükseltilmesi anlamına gelmemektedir. 25 Mart 2020'de 7226 sayılı Yasa ile emeklilere yapılacak ödemenin 1500 TL'den az olamayacağı hükmü getirildi. Hesaplanan aylıklar 1500 TL'den az ise aradaki farkın Hazine tarafından karşılanacağı hükme bağlandı.

1.500 TL'nin altında aylık alan bir emekli kendi taban aylığına alacağı zamlarla aylığı 1.500 TL'ye ulaşana kadar zam alamayacaktır. O nedenle Temmuz 2020'de kendi aylıkları 1.500 TL'nin altında olan emekliler zam alamamıştır.

SGK'NİN EMEKLİ AYLIĞI VERİLERİ DOĞRU DEĞİL

SGK'ye göre en düşük emekli aylığı 2.030 TL, Hükümet'e göre 1.500 TL. İkisi de doğru değil.

Öte yandan SGK en düşük emekli aylıkları konusunda yanıltıcı bilgiler yayımlamaktadır. SGK 2020 Ocak-Haziran döneminde sigortalı işçilerin asgari aylığını 2.030 TL, en yüksek emekli aylığını ise 3.890 TL olarak açıkladı. Oysa bu veriler gerçeği yansıtmıyor. Hükümet Mart 2020'de 1.500 TL'nin altındaki emekli aylıklarını Hazine desteği ile 1.500 TL'ye yükseltme kararı alırken SGK'nin en düşük emekli aylığını 2.030 TL olarak ilan etmesi kamuoyunu yanıltmak anlamına gelmektedir. Öte yandan ortalama emekli aylığı 2.080 TL iken en düşük emekli

aylığının 2.030 TL olarak açıklanması akla ve bilime aykırıdır. Öte yandan 2020 yılı içinde emekli olan ve 1.500 TL civarında aylık bağlanan çok sayıda emekli olduğu biliniyor.

Türkiye'de halen milyonlarca emekli asgari ücretin ve dahası 1.500 TL'nin altında aylık ve gelire sahip iken SGK emekli aylık ve gelir dilimlerini açıklamamakta direniyor. SGK bir an önce aylık dilimlerine göre emekli aylığı alanların gerçek sayısını kamuoyuna açıklamalıdır.

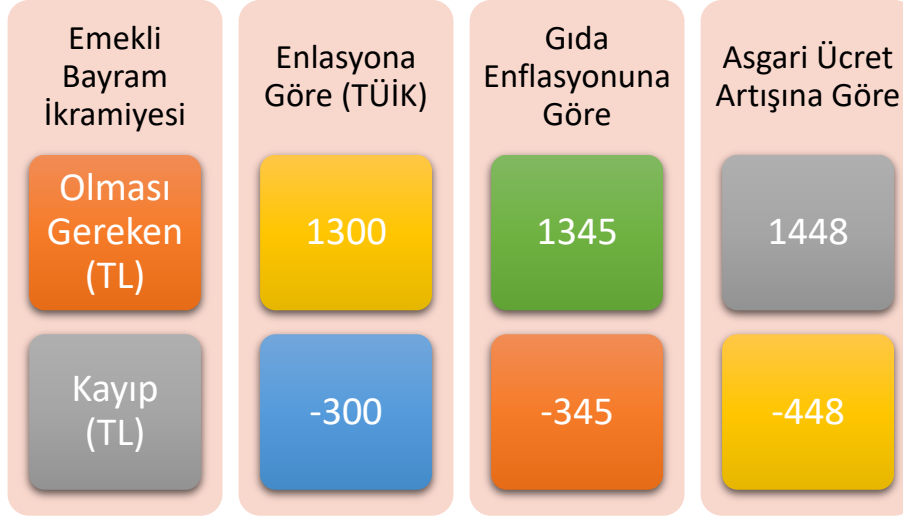
EMEKLİ BAYRAM İKRAMİYESİNDE YILLIK 900 TL KAYIP

Bilindiği gibi emekli aylıklarının düşmesi ve asgari ücretin çok gerisinde kalması nedeniyle yükselen tepkiler karşısında emekli aylıklarını artırmak yerine yılda iki kez (dini bayramlarda) 1.000 TL bayram ikramiyesi verilmesi yoluna gidildi. 18 Mayıs 2018 tarihli ve 30425 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 11 Mayıs 2018 tarihli ve 7143 sayılı **Vergi ve Diğer Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun'un** 23.

maddesi ile 5510 sayılı **Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na** "Kurumca bu Kanun ve ilgili mevzuat uyarınca gelir ve gelir ödemesi yapılanlara, ödemenin yapılacağı tarihte gelir ve aylık alma şartıyla, Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramında 1.000'er TL tutarında bayram ikramiyesi ödenir" ek maddesi eklendi. Böylece yılda toplam 2.000 TL bayram ikramiyesi ödenmesine başlandı. Dikkat çekici husus emekli ikramiyesinin asgari ücret altında belirlenmesi oldu.

2020'de iki bayramda emeklilerin toplam ikramiye kaybı yaklaşık 900 TL

Grafik 1: Emekli Bayram İkramesinde Yaşanan Kayıplar

Kaynak: TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi, Haziran 2018-2020, DİSK-AR.

Ancak aradan geçen iki yıllık dönemde emekli bayram ikramiyesi gerek asgari ücrete göre geriledi ve gerekse artan fiyatlar nedeniyle eridi. Örneğin Haziran 2018’de asgari ücret 1.603 TL iken emekli bayram ikramiyesi 1.000 TL idi. Haziran 2018’de emekli ikramiyesinin asgari ücrete oranı yüzde 62 idi. 2020’de asgari ücret 2.324 TL’ye yükselirken emekli bayram ikramiyesi yine 1.000 TL olarak kaldı.

Emekli ikramiyesinin asgari ücrete oranı yüzde 42’ye geriledi. Oysa emekli bayram ikramiyesinin asgari ücrete oranı korunsaydı emekli ikramiyesi 2020’de iki bayramda da 1448 TL olmalıydı (Tablo 1). Böylece emekliler 2020’deki iki bayramda toplam 896 TL kayba uğradılar. 13 milyona yakın emeklinin toplam kaybı 2010 yılında 11,6 milyar TL civarında oldu. Devlet emekliye 11,6 milyar az para ödedi.

2020’de emeklilerin toplam bayram ikramiyesi kaybı 11,6 milyar TL

Tablo 1: Asgari Ücret ve Bayram İkramesi (TL)

	Emekli Bayram İkramesi	Net Asgari Ücret	İkramesi/Asgari Ücret	Asgari Ücrete Paralel Artsaydı
Haziran 2018	1.000	1.603	%62	1.000
Haziran 2020	1.000	2.324	%42	1.448

Emekli bayram ikramiyesi sadece asgari ücret karşısında değil, enflasyon karşısında da eridi. Bilindiği gibi 2018 Ağustos

ayından bu yana yaşanan ekonomik kriz nedeniyle enflasyonda büyük bir sıçrama yaşandı. TÜİK tarafından açıklanan resmi

enflasyon -Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE)- Haziran 2018 ile Haziran 2020 arasında yüzde 30,3 oranında arttı. Ancak 1.000 TL emekli bayram ikramiyesi iki yıl boyunca aynı kaldı. Bu nedenle 1.000 TL'lik bayram

ikramiyesi enflasyon karşısında yüzde 30,3 oranında eridi. Emekli bayram ikramiyesi resmi enflasyon oranında arttırılışaydı en az 1.300 TL olması gerekirdi (Tablo 2).

Tablo 2: Enflasyon ve Bayram İkramiyesi (TL) (Yüzde)

	Emekli Bayram İkramiyesi (TL)	TÜFE (Yüzde)	İkramiye Enflasyona Göre Artsaydı (TL)
Haziran 2018	1.000	100,00	1.000
Haziran 2020	1.000	130,33	1.300

Kaynak: TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi, Haziran 2018-2020, DİSK-AR.

Emekli bayram ikramiyesi gıda enflasyonu karşısında ise daha fazla eridi. TÜİK'e göre 2018 Haziran ayından bu yana gıda fiyatları ortalama yüzde 35 oranında artış gösterdi. Son iki yıllık dönemde 1.000 TL'lik bayram ikramiyesi gıda enflasyonu karşısında 342

TL kayıp yaşamıştır. Gıda enflasyonu esas alınsaydı Haziran 2020'de emekli bayram ikramiyesi 1.342 TL olmalıydı (Tablo 3). Gıda enflasyonuna göre 2020'deki iki bayramda emeklilerin kişi başına kaybı yaklaşık 680 TL olmuştur.

Tablo 3: Gıda Enflasyonu ve Bayram İkramiyesi (TL) (Yüzde)

	Emekli Bayram İkramiyesi (TL)	Gıda Enflasyonu Endeksi (Yüzde)	İkramiye Gıda Enflasyonuna Göre Artsaydı (TL)
Haziran 2018	1.000	100	1.000
Haziran 2020	1.000	135	1.345

Kaynak: TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi, Haziran 2018-2020, DİSK-AR.